

Emilijus Songaila

Vilniaus senamiesčio (u.k. 16073), Reformatų skvero (Reformatų skv. 1, Vilnius),
Vilniaus evangelikų reformatų Sinodo pastato ir kitų objektų komplekso (u.k.
33214) teritorijos žvalgomųjų archeologinių tyrimų
pažyma

Vilnius
2019 m. sausis

Išvadas

UAB „Eikos Statyba“ vadovaudamasi projektu dėl Reformatų skvero (Reformatų skv. 1, Vilnius) ir Vilniaus evangelikų reformatų Sinodo pastato ir kitų objektų komplekso (u.k. 33214) atnaujinimo darbų užsakė archeologinius tyrimus. Prieš juos pradėdant buvo atliekami archeologiniai žvalgomieji tyrimai, kuriems leidimą (LA-491) išdavė Kultūros paveldo departamentas 2018-10-22.

Šurfų ir perkasų numeracija ir aprašymai pateikiama tyrimų vykdymo tvarka.

Istorinė informacija

1582 m. Eustachijus Valavičius šį sklypą padovanojo evangelikų reformatų špitolei ir kapinėms. Dėl nesutarimų su katalikais 1640 m. Lenkijos karalius ir Lietuvos didysis kunigaikštis Vladislovas Vaza pasirašė dekretą, kuriuo evangelikai reformatai buvo iškelti už Vilniaus miesto sienos ribų ir anksčiau dovanotame sklype (Reformatų skvere) įkūrė kapines bei pastatė medinę bažnyčią. 1682 m. kapinės buvo išniekintos, o bažnyčia sugriauta. Vėliau reformatai su Lenkijos karaliaus ir Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Jono Sobieskio leidimu atstatė medinę bažnyčią ir sutvarkė kapines.

Dabartinė priešais Reformatų parką esanti klasicizmo stiliaus Reformatų bažnyčia buvo pastatyta 1835 m., o buvusi medinė – nugriauta. 1983 m. sovietmečiu kapinės buvo galutinai uždarytos statant paminklą skirtą „Tarybiniais partizanams ir pagrindininkams“ (dabar paminklas eksponuojamas Grūto parke). Nuo to laiko aikštė stovi nepakitusi¹.

Archeologiniai tyrimai

Pirmiausia buvo vykdomi nedestrukciniai tyrimai georadaru. Jų plotai buvo parinkti atsižvelgiant į istorinę medžiagą ir turimus planus.

¹ Reformatų parkas. Istorija. Prieiga per internetą: <<<http://www.vilniausparkai.lt/parkai/reformatu-parkas/istorija/>>>

Tyrimai, vykdyti 5 plotuose, kuriuose buvo tikimasi aptikti buvusių pastatų: konsistorijos, Šreterių ir Vinholdų koplyčių, medinės Reformatų bažnyčios ir kapinių tvoros vietas bei nustatyti kapinių ribas.

Georadaro veikimo principas paremtas elektromagnetinių bangų atspindžiu – siųstuvu siunčiama elektromagnetine banga, kuri sklinda gruntu ir yra atspindima nuo ribų, pasižyminčių skirtingomis elektrinėmis savybėmis. Atspindėjęs signalas yra fiksuojamas georadaro antenoje ir registruojamas nešiojamajame kompiuteryje.

Atlikus tyrimą, pavieniuose gylio žemėlapiuose ryškių anomalijų nesimato. Siekiant sustiprinti anomalijų amplitudes duomenys iš tam tikro gylio intervalo buvo sumuojami.

Tyrimo metu išmatuotas 2063,2 m² plotas, tyrimo gylis siekia 6 m. Duomenų interpretacijai panaudotas 1938 metų Vilniaus žemėlapis. Išnagrinėjus žemėlapi matoma, kad tik du plotai (3 ir 4) pataiko ant seniau buvusių pastatų vietos.

Anomalijos labai silpnos, siekiant sustiprinti anomalijų amplitudes duomenys iš tam tikro gylio intervalo buvo sumuojami. Atlikus sumavimą, maždaug nuo 1 m gylio, išryškėjo taisyklingos formos anomalijos. Taip pat, 4-ame plote, maždaug 1 m gylyje, matoma viena labai stipri anomalija.²

Taigi geofizinių tyrimų duomenys nesuteikė pakankamai norimų duomenų apie buvusius pastatus ar struktūrų ribas.

Kita tyrimų dalis buvo žvalgomieji archeologiniai tyrimai, kurių metu buvo tiriami šurfai būsimų komunikacijų vietose bei perkamos spėjimų struktūrų vietose. Tyrimų vietų aprašyme pateikiami santykiniai aukščiai, išskyrus archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio kraigo viršaus, žemio (arba pasiekto gylio) ir aptiktų kapų aukščius.

Šurfas Nr. 1

2x2 m dydžio, tirtas vakarinėje parko dalyje, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. 0,9 m gylyje fiksuotas šiaurės – pietų kryptimi praeinantis elektros kabelis. Viršutinis tamsių žemių su griuvenomis sluoksnis tęsiasi iki 1,1 m gylio (Habs 113,8 m), nuo kurio prasidėjo tamsių žemių sluoksni datuojamas XVIII a. jo storis siekė apie 0,6 m, giliau prasidėjo šiek tiek priesmėlio sluoksnis, su radiniais datuojamais XVII – XVIII a., kuriame išryškėjo dvi duobės. Viena

² Dobrotin. N. Reformatų parko tyrimia georadaru. Ataskaita. p.5-7

fiksuota pietvakariniame, kita šiaurės vakariniame kampuose. Pietvakarinėje duobėje 2,4 m gylyje (Habs 112,3 m) buvo aptikta kaukolės viršutinė dalis. Šiaurės vakariniame kampe duobė buvo gilesnė, joje 2,6 m gylyje (Habs 112,1 m) aptikta griautinio kapo be įkapių apatinė dalis. Pietrytiniame kampe tirtas 1x1 m dydžio plotas norint pasiekti žemį, jis fiksuotas 2,7 m gylyje (Habs 112,0 m).

Šurfas Nr. 2

2x2 m dydžio, tirtas vakarinėje parko dalyje, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. Po velėna fiksuotas iki 0,9 m gylio esanti tamsių birių žemių sluoksnis datuojamas XIX – XX a. Po juo fiksuotas (Habs 112,5 m) molio tarp sluoksnis, kuris buvo storesnis šiaurinėje dalyje, jame aptikta lovinių galinių čerpių. Po šiuo sluoksniu 0,3-0,5 m storio priesmėlio sluoksnis, kuriame aptikta XVII - XVIII a. datuojamų radinių, jo apačia fiksuota 1,7 m gylyje, kuomet prasidėjo juodų žemių 5-10 cm storio sluoksnis be radinių, po kuriuo buvo fiksuotas smėlio žemis (Habs 111,5 m). Šurfas įgilintas iki 1,9 m gylgio.

Šurfas Nr. 3

2x2 m dydžio, tirtas šiaurės vakarinėje parko dalyje, ties laiptais vedančiais nuo teatro gatvės, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. 0,6 m gylyje šiaurės rytų – pietvakarių kryptimis patiestas elektros kabelis. Nuo 0,7 m gylgio (Habs 114,5 m) prasideda tamsių žemių kultūrinis sluoksnis datuojamas XVII-XVIII a., jo storis apie 0,2 m po juo prasideda priesmėlio sluoksnis su pavieniais XVI a. datuojamais radiniais. Nuo 1,4 m gylgio prasideda smėlio žemis (Habs 113,6 m). Šurfas įgilintas iki 1,6 m gylgio.

Šurfas Nr. 4

2x2 m dydžio, tirtas šiaurės vakarinėje parko dalyje, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. Nuo pačio viršaus fiksuoti tamsių žemių su griuvenomis sluoksnis, kuriame pilna XX a. vidurio šiukšlių. Rytų – vakarų kryptimi 0,6 ir 1,2 m gylyje fiksuoti du komunikacijų vamzdžiai, apatinis buvo apdėtas XX a. datuojamomis čerpėmis. 1,8 m gylyje šis sluoksnis pasibaigė, po juo fiksuotas 10 cm storio augalų šaknų sluoksnis, matyt, kažkada buvęs žemės paviršius. Po juo fiksuotas tamsių žemių sluoksnis storėjantis į rytų pusę, jame radinių aptikta nebuvo. Žemis prasideda 2,2 m gylyje vakarinėje šurfo dalyje ir 2,4 m gylyje (Habs 115,0 m) – rytinėje.

Šurfas Nr. 5

2x2 m dydžio, tirtas vakarinėje parko dalyje, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. Nuo pat paviršiaus prasidėjo stambių griuvenų sluoksnis su XX a. krosnių dalimis ir pavieniais

metaliniais radiniais. Šis sluoksnis tęsiasi iki 2 m gylio (Habs 110,7 m), nuo kurio prasidėjo XVIII a. datuojamas, tamsių žemių, kultūrinis sluoksnis. Dėl didelio gylio buvo tiriama tik pietinė šurfo dalis, vertingo sluoksnio storis siekė 0,9 m, po juo fiksuotas smėlio įžemis (Habs 109,8 m).

Šurfas Nr. 6

2x2 m dydžio, tirtas šiaurės rytinėje parko dalyje, ties įėjimu į buvusį viešąjį tualetą, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi.

Iki 1 m gylio (Habs 110,3 m) fiksuotas permaišytas, tamsiai pilkų žemių su griuvenomis sluoksnis. Po juo prasidėjo kultūrinis sluoksnis, kurio šiaurės vakarinėje dalyje aptiktos krosnies konstrukcijos liekanos, o šalia plūkto molio aslos liekanos. Šis sluoksnis datuojamas XVII – XVIII a., jis su kalkių tarpsluoksniais tęsiasi iki 1,5 m gylio, po juo prasidėjo šviesiai pilkų žemių sluoksnis su XVI a. radiniais, po juo 1,9 m gylyje (Habs 109,4 m) prasidėjo smėlio įžemis.

Šurfas Nr. 7

2x2 m dydžio, tirtas šiaurės rytinėje parko dalyje, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi.

Po velėna prasidėjo tamsių žemių sluoksnis su griuvenomis, kuriame vos 0,2 m gylyje vakarinėje dalyje pasirodė mūras besitęsiantis šiaurės – pietų kryptimi. Antra mūro dalis aptikta 0,6 m gylyje, ji sumūryta tik iš vieno sluoksnio plytų ir griuvenų aplietų kalkių skiediniu. Po tamsiu sluoksniu - smėlio tarpsluoksnis, greičiausiai mūras bandytas apsaugoti nuo aplinkos poveikio. Giliau prasidėjo tamsiai pilkų žemių su griuvenomis sluoksnis datuojamas XIX- XX a. Nuo 1 m gylio (Habs 110,3 m) prasidėjo kultūrinis priesmėlio sluoksnis su XVII-XVIII a. radiniais. Nuo 1,5 m gylio fiksuotas šviesiai pilkų žemių sluoksnis datuojamas XVI a. Jo apačia fiksuota 1,95 m gylyje (Habs 109,35 m), kuomet prasidėjo smėlio įžemis.

Šurfas Nr. 8

2x2 m dydžio, tirtas rytinėje parko dalyje, ties autobusų sustojimo Pylimo gatvėje vieta, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. 0,4 m gylyje fiksuotas vakarų – rytų kryptimi praveistas elektros kabelis, po kuriuo šiaurės vakariniame kampe buvo aptiktas mūrinio pastato kampas. Dar vienas elektros kabelis patiestas ta pačia kryptimi aptiktas 0,6 m gylyje. 0,8 m gylyje dar vienas kabelis pietų šiaurės kryptimis, virš jo sudėta sovietinių plytų su skylėmis eilė. Maždaug nuo 1 m gylio (Habs 110,7 m) tamsus sluoksnis su griuvenomis pasibaigia ir prasideda pilkų birių žemių sluoksnis datuojamas XVII –XVIII a. Giliau sluoksnis dar pašviesėja atsiranda suplauto smėlio tarpsluoksniai, šis sluoksnis datuojamas XVI a. Šurfas įgilintas iki 2,1 m gylio

(Habs 109,6 m). Aptiktas pastato kampas greičiausiai priklauso anksčiau šioje parko dalyje stovėjusiam reformatų konsistorijos pastatui, jis sumūrytas iš stambių lauko riedulių ir kalkių skiedinio, jo apačia užfiksuota 1,9 m gylyje. Šurfe įžemis nebuvo pasiektas, dėl biraus grunto ir aptikto pamato.

Šurfas Nr. 9

2x2 m dydžio, tirtas pietinėje parko dalyje, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. Iškart po velėna prasidėjo griuvenų sluoksnis. 0,3 m gylyje (Habs 112,9 m). pietrytiniame kampe aptiktas elektros kabelis, o po juo anksčiau šioje vietoje stovėjusio pastato rūsio skliautas. Skliautas įgriuvęs, išlikusi rytinė jo dalis. Toje vietoje kur nebuvo skliauto griuvenų sluoksnis įgilintas iki 1,9 m gylio (Habs 111,4 m). Griuvenų sluoksnyje aptikta XIX – XX a. datuojamų radinių. Giliau nebebuvo kasamasi, dėl nestabilių sienelių ir aptiktų mūrų pažeidimo pavojaus.

Šurfas Nr. 10

2x2 m dydžio, tirtas pietinėje parko dalyje, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. Iki 0,9 m gylio aptiktas griuvenų ir šiukšlių sluoksnis sietinas su šalia stovinčių naujų pastatų statyba. Giliau esanti iki 1,9 m gylio (Habs 113,3 m) esantis tamsių žemių su griuvenomis sluoksnis susiformavo XIX – XX a. Po juo prasideda tamsių žemių sluoksnis, kuris datuojamas XVI-XVII a. Nuo 2,3 m gylio tirama tik šiaurinė šurfo pusė. 2,9 m gylyje (Habs 112,3 m) fiksuotas grindinio nuožulnėjančio palei šlaitą fragmentas. Giliau tyrimai nebuvo vykdomi, nenorint ardyti autentiško grindinio, tarp akmenų įkaltas gruntotraukis parodė, jog kultūrinis sluoksnis tęsiasi dar apie 0,8 m.

Šurfas Nr. 11

2x2 m dydžio, tirtas pietvakarinėje parko dalyje, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. Iki 0,4 m gylio fiksuotas vėlyvas tamsių žemių su griuvenomis sluoksnis, po juo vientisas 0,2 m storio griuvenų sluoksnis. Giliau tamsiai pilkos spalvos 0,8 m storio žemės sluoksnis su griuvenomis, jis datotinas XIX – XX a, nuo 1,5 m gylio tirta tik pietinė šurfo dalis. Dar giliau 0,7 m storio smėlingas sluoksnis datuojamas XIX a. Po juo (Habs 115,3 m) tamsus XVII – XVIII a sluoksnis. Nuo 2,8 m gylio tirtas pietrytinis šurfo kampas. Sluoksnio apačia fiksuota 3,4 m gylyje. Giliau prasideda smėlio įžemis (Habs 114,0 m).

Šurfas Nr. 12

2x2 m dydžio, tirtas šiaurinėje parko dalyje, nuėmus betoninę dangą, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. Vakarinėje dalyje 0,3 m gylyje (Habs 111,8 m) prasideda XVII – XVIII a. datuojamas

kultūrinis sluoksnis. Rytinėje dalyje 0,3 m storio niveliacinis žvyro sluoksnis supiltas tiesiant betoninę dangą. Tamsaus sluoksnio storis siekia iki 0,8 m, po juo plonas 0,05 m storio priesmėlio sluoksnis be radinių. Rytinėje dalyje smėlio įžemis fiksuotas 0,9 m gylyje, vakarinėje dalyje tamsių žemių sluoksnis ėjo giliau, čia fiksuotas duobės ar griovio kraštas, juodo sluoksnio apačia šioje dalyje fiksuota 1,35 m gylyje (Habs 110,5 m).

Šurfas Nr. 13

2x2 m dydžio, tirtas pietinėje parko dalyje, nuėmus betoninę dangą, ant laiptų vedančių nuo Basanavičiaus gatvės, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. Po niveliaciniu betono blokų sluoksniu (Habs 112,9 m) prasidėjo XVIII a. datuojamas 0,3 m storio tamsių žemių sluoksnis. Po šiuo sluoksniu rytinėje šurfo dalyje aptiktas raudono molio plytų ir akmenų sluoksnis rištas moliu. Šioje šurfo dalyje giliau akmenų sluoksni fiksuotas pilkų žemių smėlingas sluoksnis su tamsesniais tarpstuoksniais, šis sluoksnis tęsiasi giliau nei 2,2 m (Habs 110,7 m), pasiekus tokį gylį nukrito dalis akmenų rištų moliu sluoksnio, dėl saugumo toliau gilinamasi nebuvo. Tuo tarpu vakarinėje dalyje aptikti suplauto smėlio sluoksniai su tamsesniais tarpstuoksniais be radinių. Smėlio įžemis šioje dalyje fiksuotas 1,3 m gylyje (Habs 111,6 m).

Šurfas Nr. 14

2x2 m dydžio, tirtas šiaurinėje parko dalyje, nuėmus betoninę dangą, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. Po niveliaciniu betono blokų sluoksniu šiaurinėje šurfo dalyje fiksuotas cemento sluoksnis, tirta buvo tik likusi šurfo dalis. Giliau aptikti 0,4 m storio tamsių žemių su smėlio tarpstuoksniais ir XX a. šiukšlėmis sluoksnis. Po juo tamsiai rudų žemių sluoksnis kuriame 1,4 m gylyje aptiktas, kaip spėjama šiluminę trasą dengiantis gelžbetoninis blokas. Buvo gilintasi likusioje siauroje pietinėje šurfo dalyje, kurioje 1,8 m gylyje aptiktas rytų – vakarų kryptimi nutiestas geležinis vamzdis.

Šurfas Nr. 15

2x2 m dydžio, tirtas pietrytinėje parko dalyje, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. 0,1 m gylyje po plonu velėnos ir tamsiai pilkų griuvenų sluoksniu pietvakariniame kampe aptiktas kanalizacijos šulinio dangtis. Nuo jo 0,3 m gylyje rytų kryptimi eina 1 m pločio ir 0,2 m storio betono plokštė, kuri tame pačiame gylyje atsiremia į cementu rištą mūrą, einantį pietų – šiaurės kryptimi, šiame gylyje aptikta ir pietvakarių – šiaurės rytų kryptimi paklotas komunikacijų kabelis metaliniame vamzdyje. Likusi šurfo dalis užpildyta griuvenomis buvo įgilinta iki 1,3 m gylio. Toliau tyrimai nebuvo vykdomi dėl nestabilių sienelių.

Šurfas Nr. 16

2x2 m dydžio, tirtas vakarinėje parko dalyje, aukščiausioje terasos dalyje, orientuotas šiaurės – pietų kryptimi. Po velėna fiksuotas XX-XXI a. datuojamas tamsiai pilkų žemių sluoksnis. Iki 1,6 m gylio aptiktas smėlingų pilkų žemių su XIX a. radiniais sluoksnis. Nuo šio gylio (Habs 120,1 m) prasideda XVII-XVIII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis, tačiau dėl gylio ir nestabilaus grunto buvo tiriama tik vakarinė šurfo dalis. Įsigilinus iki 2,3 m gylio (Habs 119,2 m) sluoksnis nepasikeitė, kilus sienelių nuošliaužos pavojui buvo padarytas gruntotraukio gręžinys, kuris parodė, jog žemė yra maždaug dar 0,8 m gylyje. Toliau tyrimai nebuvo vykdomi.

Žvalgomosios perkastos buvo numatytos buvusių pastatų ir kitų struktūrų vietose. Kaip pagrindas šioms struktūroms buvo naudojamas 1938 m. pylimo gatvės planas, sutapdintas su šiuolaikine koordinačių sistema (planai Nr. 1-2). Sutapdinimą ir planus sudarė kartografas J. Žikulinas. „Tikslui įgyvendinti buvo pasitelkta geografinė informacinė sistema (GIS)¹ ir istorinių topografinių žemėlapių skaitmeninės kopijos. GIS sistema skirta darbui su erdvine ir aprašomąja informacija. Sistema skirta skaitmeninių, koordinuotų erdvėje duomenų kaupimui, saugojimui, vaizdavimui, redagavimui, integravimui bei analizei. GIS pagalba skaitmeninės istorinių Vilniaus miesto planų kopijos buvo koordinuotos (sutapatintos) su dabartine Lietuvos koordinačių sistema – LKS 94. Sutapatinimo pagrindas buvo pasirinktos 2005 m. aerofotografijos (ORT 2005).

Tiriamas buvo 1938 metų Vilniaus miesto Pylimo g. planas. Planas buvo sutapatinami su dabartiniais Vilniaus miesto XVIII – XIX a. objektais (bažnyčiomis, katedra, Gedimino pilimi, Arsenalu).

1938 metų plano sutapatinimo su dabartiniais istoriniais objektais vidutinė paklaida yra 2,1 metro. Sutapatinimo taškų skaičius 20 vienetų. Planas turi sisteminę matematinę ir trianguliacinę pagrindą.“³

Perkasa Nr. 1

Numatyta tirti buvusios Šreterių koplyčios vietoje. Pradžioje tirta 2x5 m dydžio, orientuota rytų – vakarų kryptimis. Iš karto po velėna 0,1 m gylyje aptiktas pietų – šiaurės kryptimis einantis apardytas pamatas, į rytų pusę nuo jo 0,3 m gylyje aptiktas ta pačia kryptimi iš akmenų sudėtas

³ Žikulinas. J. VILNIAUS. M. SAV., PYLIMO G. 7 – SKLYPO ISTORINĖ-KARTOGRAFINĖ ANALIZĖ. p. 1

latakas lietaus vandens nubėgimui. Vakarinėje dalyje nuo pamato 0,3 m gylyje buvo aptikta plūkto molio asla. Nesant galimybių tiksliau įvertinti aptiktų pamatų paskirties buvo padaryti du praplėtimai, vienas pratęsiant latako ir pamato vizualias linijas į šiaurinę pusę, kitas norint aptikti antrą pamato dalį į vakarinę pusę. Abiejų praplėtimų dydis 2x2 m. Vakarinėje dalyje taip pat aptiktas apardytas mūras, kuris tęsėsi dar už perkamos ribos, todėl buvo padarytas dar vienas 2x2 m dydžio praplėtimas. Šioje dalyje buvo aptiktas mūro kraštas, palikus 0,5 m laiptą buvo pabandyta pažiūrėti kultūrinių sluoksnių struktūra.

Vakarinėje praplėtimo dalyje iki 1 m gylio aptiktas sluoksnis su griuvenomis datuojamas XIX-XX a. Giliau aptiktas XVIII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis su pavienėmis griuvenomis. Nuo 1,5 m gylio (Habs 112,9 m) fiksuotas tamsiai pilkų smėlingų žemių sluoksnis datuojamas XVI-XVII a. Šiame sluoksnyje 2,3 m gylyje (Habs 112,1 m) aptikta griautinio kapo viršutinė dalis, kapas patenka po pietine sienele ir visiškai tirtas nebuvo.

Šiauriniame praplėtime buvo aptiktas lietaus vandens nutekėjimo latako dalis, taip pat šiaurės-pietų kryptimi einantis mūras atsirėmė į vakarų – rytų kryptimi einančią sieną mūrytą iš plytų. Viso šia perkama buvo ištirtas 22 m² plotas. Spėjama, kad šioje vietoje aptikta Šreterių koplyčios vieta, vidiniai aptikto pastato dydžio matavimai sutampa su architekto S. Lasavicko 1956 m. darytas matavimais, tačiau atstumas nuo Sinodo pastato nesutampa su nurodytu 1956 m brėžinyje. Vadovaujantis 1938 m. plano paklaidomis, koplyčios vieta dar patenka į jo ribas. Norint patikrinti, ar tai nėra kito pastato liekanos, reikėtų papildomai vykdyti tyrimus į rytus nuo tyrimų metu aptiktų mūrų. Vakarų – rytų kryptimi einantis mūras yra dar 1950 m. fotografijose matoma mūrinė siena pastatyta tarp reformatų posesijų.

Perkama Nr. 2

Buvo numatyta konsistorijos pastato šiaurinėje dalyje. Orientuota šiaurės vakarų – pietryčių kryptimis 2x5 m dydžio. Paviršinis sluoksnis tęsėsi iki 0,4 m gylio, šiame gylyje aptikta stambaus žvyro takelio liekanos, takelis greičiausiai padarytas XIX a. ir buvo skirtas vaikščioti po šioje dalyje į šiaurę nuo konsistorijos esančius sodus.

Vienintelė dalis, kurioje neardant tako buvo galima vykdyti tyrimus buvo šiaurės vakarinė maždaug 1,2 m pločio dalis. Po viršutiniu sluoksniu nuo 0,9 m (Habs 110,2 m) iki 2,5 m gylio aptiktas pilkų žemių su smėlio ir molio tarp sluoksniais sluoksnis. Panašu, kad šioje vietoje buvo griovys arba ūkinė duobė, kuri XVII-XVIII a. buvo užpilta, šioje vietoje ypač gausu gyvulių kaulų. Nuo 2,5 m gylio fiksuotas XVI-XVII a. sluoksnis su kalkių ir molio tarp sluoksniais, dar

giliau nuo 2,9 iki 3,4 m gylio (Habs 107,8 m) priesmėlio sluoksnis, kurio apačioje tamsių žemių sluoksnis, po kuriuo prasideda smėlio žemis. Pastato pamatų nebuvo aptikta, nes dėl matavimo netikslumų perkamos vieta buvo paslinkta į šiaurę, nepaisant to, šios perkamos tyrimai suteikė vertingos informacijos apie į šiaurę nuo konsistorijos buvusią teritorijos dalį.

Perkasa Nr. 3

Numatyta tirti kapinių ribos centrinėje dalyje, kur plane buvo nurodytas dar vienas labai nedidelis pastatėlis. Orientuota vakarų – rytų kryptimi, 2x5 m dydžio. 0,2 m gylyje (Habs 113,8 m) aptiktas iš plytų mūrytos sienos einančios vakarų – rytų kryptimi fragmentas. Vakarinėje dalyje mūras apardytas, sovietmečiu pratiestos kanalizacijos trasos. Šiaurinė perkamos dalis buvo tirta iki 1,5 m gylio, toliau gilintasi nebuvo, dėl nenoro pakenkti mūrinei sienai ir nestabilaus grunto, nes iki šio gylio fiksuoti tik suardyti XX a. sluoksniai su griuvenomis. Buvo kasamas 1x1 m dydžio šurfas palei sieną, norint išsiaiškinti pamatų gylį ir kultūrinio sluoksnio storį.

Paaikškėjo, jog siena turi arkinius pamatus, į tiriamą šurfą kaip tik pateko pusė arkos, šviesiai pilkos spalvos sluoksniai su tamsesniais tarp sluoksniais aiškiai paveikti vandens, juose radinių aptikta nebuvo.

Kadangi iš pietinės pusės pasiekti pamato apačią galimybių nebuvo buvo padarytas 1x4 m dydžio praplėtimas, norint išsiaiškinti, ar toje vietoje nebuvo dar vieno pastato. Rytinėje šio praplėtimo dalyje buvo kelmas, kuris nebuvo iškasamas, nežinant kiek jis yra pakenkęs stovinčiai sienai. Vakarinėje pusėje sluoksniai su griuvenomis tęsiasi iki 1,1 m (Habs 113,1 m) gylio, šiame gylyje prie sienos fiksuotas jos pagrindas, kurį sudarė griuvenos aplietos kalkių skiediniu. Nuo pamato apačios prasideda tamsiai pilkų žemių sluoksnis su XVII-XVIII a. radiniais. Šio sluoksnio apačioje 1,9 m (Habs 112,3 m) gylyje aptikta griautinio kapo viršutinė dalis, besitęsianti rytų kryptimi po paliktu kelmu. Įžemis šioje vietoje pasiektas nebuvo, planuose pažymėto pastato liekanų aptikti nepavyko.

Perkasa Nr. 4

Numatyta tirti buvusios Vinholdų koplyčios vietoje. Orientuota pietvakarių – šiaurės rytų kryptimi, 2x5 m dydžio. Velėnos ir viršutinis sluoksnio storis siekė apie 0,15 m (Habs 111,8 m). Po juo iškart prasidėjo mūrai, vienas orientuotas vakarų – rytų kryptimi ir du lygiagretūs mūrai statmeni pirmajam, besitęsiantys pietų kryptimi. Vidinė mūrų dalis tinkuota, visa vidaus ertmė užpildytas stambiomis griuvenomis. Viduje įsigilinta iki 1 m gylio ir giliau nebesigilinta, kad neužgriūtų perkamos sienelės. Šiaurinė perkamos dalis pateko už vakarų – rytų kryptimi einančios

sienos, šioje vietoje fiksuoti tik suardyti sluoksniai, nenorint pakenkti mūrams, giliau 1,2 m gylio nebuvo gilintasi.

Šioje perkasoje aptiktos 3 Vinholdų koplyčios sienų fragmentai, koplyčios plotis buvo 3,2 m, ilgiui nustatyti duomenų nepakako.

Perkasa Nr. 5

Tirta ant spėjamos rytinės kapinių ribos, 2x5 m dydžio, orientuota vakarų – rytų kryptimi. Po viršutiniu velėnos ir permaišyto grunto tamsiu sluoksniu, kurio storis siekė 0,5 m rytinėje dalyje prasidėjo 3 m pločio griuvenų sluoksnis, rytinėje dalyje 0,6 m gylyje paklotas elektros kabelis pietų – šiaurės kryptimi. Griuvenų sluoksnis igilintas iki 1 m ir rytinė dalis giliau nebetirta dėl nestabilių sienelių, vakarinė dalis buvo tiriamą toliau. Permaišytų tamsių žemių su XIX – XX a. radiniais sluoksnis tęsėsi iki 1,5 m gylio (Habs 111,3 m), kur dalyje tiriamo ploto prasidėjo smėlio įžemis. Ties šiaurine sienele aptiktas ūkinės duobės kraštas. Ūkinės duobės radiniai datuojami XVII – XVIII a. jos apačia fiksuota 3,3 m gylyje (Habs 109,5 m).

Perkasa Nr. 6

Tirta spėjamos konsistorijos vietoje, šiaurinėje jos dalyje. 2x5 m dydžio, orientuota vakarų – rytų kryptimi. Rytinėje perkastos dalyje buvo aptiktas mūrinio pastato sienos fragmentas, norint jį visiškai atidengti buvo padarytas 1x2 m dydžio praplėtimas. Pamato plotis siekia 0,8 m, jo apačia 0,9 m gylyje. Likusioje perkastos dalyje iki 1 m gylio buvo fiksuoti permaišyti kultūriniai sluoksniai su griuvenomis ir akmenimis. Vakarinėje dalyje 0,6 m gylyje pietų – šiaurės kryptimi paklotas elektros kabelis. Ties pamato vieta paliktas 1 m pločio laiptas siekiant nepakenkti aptiktam mūriui. Nuo 1 m iki 1,2 m (Habs 110,2 m) gylio buvo fiksuotas pilkų žemių sluoksnis be radinių. Giliau – 0,7-0,8 m storio XVII – XVIII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis, kurio apačioje (Habs 109,5 m) XVII a. datuojamo gatvės grindinio sluoksnis. Perkasa giliau 1,8 m tirta nebuvo.

Perkasa Nr. 7

Tirta spėjamos medinės bažnyčios vietoje, perkastos dydis 2x5 m, ji orientuota šiaurės vakarų – pietryčių kryptimi. Po velėna fiksuotas iki 1 m gylio (Habs 112,0 m) esantis tamsių birių žemių sluoksnis datuojamas XIX – XX a.. Po šiuo sluoksniu 0,3-0,5 m storio tamsių žemių sluoksnis, datuojamas XVII - XVIII a., jo apačia fiksuota 1,7 m gylyje, kuomet prasidėjo priesmėlio 0,15 m storio sluoksnis be radinių, po kuriuo buvo fiksuotas smėlio įžemis (Habs 111,15 m).

Šioje perkasoje jokių požymių, kad šioje vietoje buvo užstatymas neaptikta.

Perkasa Nr. 8

Tirta ant spėjamos kapinių ribos, kuri sutapo su posesijos riba. Perkasa orientuota pietų – šiaurės kryptimis, 2x5 m dydžio. Iki 0,6 m gylio buvo fiksuotas XX a. šiukšlių griuvenų ir tamsių žemių sluoksnis. Ties numanoma posesijos riba aptiktas mūras einantis vakarų – pietų kryptimi.

Šiaurinėje šios sienos pusėje iki 1,5 m gylio (Habs 113,5 m) aptiktas tamsiai pilkų žemių su griuvenomis sluoksnis datuojamas XIX – XX a. Giliau prasideda XVII – XVIII a. datuojamas pilkas smėlingas kultūrinis sluoksnis, jo apačia 2,4 m gylyje. Šiame gylyje išryškėjo duobė, o 2,6 m gylyje (Habs 112,2 m) griautinio kapo viršutinė dalis.

Pietinėje pusėje taip pat iki 1,5 m gylio fiksuotas tamsiai pilkų žemių su griuvenomis sluoksnis datuojamas XIX – XX a. Giliau eina juodų žemių XVII – XVIII a. datuojamas kultūrinis sluoksnis, jis buvo tiriamas iki 2,8 m gylio (Habs 112,0 m) laiptuojant perkastos sienelės. Šiame gylyje buvo padarytas gruntotraukio gręžinys, kuriame žemės nebuvo fiksuotas, giliau dėl saugumo nebebuvo tiriamas.

Perkasa Nr. 9.

Tirta spėjamos medinės bažnyčios vietoje, perkastos dydis 2x5 m, ji orientuota šiaurės vakarų – pietryčių kryptimi. Iki 0,9 m gylio (Habs 113,6 m) fiksuoti XIX – XX a. datuojamas tamsiai pilkas molingas sluoksnis su griuvenomis. Šiame gylyje aptikti stambūs akmenys ir degusio molio sluoksnis pietinėje perkastos dalyje. Šiaurinėje perkastos dalyje, kur nebuvo akmenų sluoksnis smarkiai skyrėsi, čia nuo 0,9 iki 1,3 m gylyje fiksuotas pilkų smėlingų žemių sluoksnis datuojamas XVII – XVIII a. Giliau jo apie 0,1 m storio priesmėlio sluoksnis be radinių, po kuriuo 1,5 m gylyje (Habs 113,0 m) prasideda žemės. Pietinėje dalyje pradėjus tirti molio sluoksnį išryškėjo mūro einančio pietų – šiaurės kryptimi kontūras. Jo storis siekė apie 0,8 m, vidinėje mūro dalyje buvo tiriamas trikampio formos plotas, norint patikrinti ar šioje vietoje nėra išlikusio grindų lygio pėdsakų. Įsigilinus iki 1,7 m gylio sluoksnio spalva ir konsistencija nepasikeitė, visas pastato vidus užpildytas perdegusio molio sluoksniu. Siena iš vidinės dalies tarsi tinkuota, bandytas formuoti lygus paviršius.

Šia perkasa greičiausiai aptikti medinės bažnyčios pamatai, jokiuose ankstesniuose planuose ši bažnyčia nėra pažymėta, turimuose planuose ši vieta taip pat tuščia. Aptiktas šiaurinis šio pastato kampas, nes įgilintoje vidaus dalyje aiškiai matosi suformuotas vidinis kampas.

Perkasa Nr. 10

Tirta centrinėje sovietmečiu suformuotos aikštės dalyje, nuėmus betoninę dangą ir po esantį cemento ir skaldos sluoksnį, ant spėjamo konsistorijos pastato vakarinės dalies. Po betono ir skaldos 0,3 storio sluoksniu buvo 0,3 m storio pilkos spalvos sluoksnis, kuriame aptikta pavienių žmonių kaulų. Nuo 0,6 m gylio (Habs 111,0 m) didžiojoje perkastos dalyje prasideda smėlio žemis. Pietvakariniame ir pietrytiniame kampuose 0,7 m gylyje (Habs 110,9 m) aptikti griautiniai kapai, jie visiškai nebuvo tirti, nes patenka už perkastos ribų.

Išvados

Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu ištirti 16 šurfų būsimų komunikacijų vietose ir 10 perkastų spėjamose pastatų ir struktūrų vietose, iš viso ištirtas 184 m² plotas. Kadangi archeologinių tyrimų tikslas buvo aptikti kapinių ribas, o tyrimų metu aptikti kapai numatytiems darbams netrukdyt jie nebuvo visiškai tiriami.

1. Archeologiškai vertingas sluoksnis neaptiktas šurfuose Nr. 9, 14 - 15, perkasoje Nr. 4, tai nulėmė tose vietose XX a. patiestos komunikacijos (šurfuose 14-15), arba šiose vietose buvo suverstos stovėjusių pastatų griuvenoms (šurfas Nr. 9, perkasa Nr. 4). Visoje likusioje parko dalyje yra išlikusio archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio.
2. Iš žvalgomųjų archeologinių tyrimų aišku, kad žemės paviršius skvere nuolatos kito ir nebuvo tolygus įvairiose dalyse. Viršutiniai nevertingo kultūrinio sluoksnio storiai labai skirtingi, todėl visa skvero aplinka suskirstyta tam tikromis zonomis (planas Nr. 2), rodančiomis, iki kokio gylio galima tiesti komunikacijas mechanizuotai, atliekant archeologinius žvalgymus. Gyliai, dėl netolygaus viso parko paviršiaus pateikiami santykiniai. Atliekant darbus giliau nei nurodytas gylis arba žvalgymų metu aptikus vertingą archeologinį sluoksnį reikėtų atlikti detaliuosius archeologinius tyrimus.
 - a. Iki 1,9 m gylio nuo dabartinio paviršiaus galima vykdyti darbus šurfų Nr. 4 ir 5, esančių ant pakilumos šiaurės vakarinėje parko dalyje, akivaizdu, kad pakiluma suformuota XX a., norint išlyginti reljefą ir galbūt norint šioje vietoje pastatyti dar vieną pastatą.Tokiame pat gylyje darbus vykdyti galima pietvakarinėje parko dalyje šlaite esančių šurfų Nr. 10-11 ir 16 ir perkastos Nr. 8 aplinkoje. Ši dalis yra į pietus nuo buvusios reformatų posesijos ribos, kyla į kalną vakaruose, iš rytų pusės šią dalį apriboja sovietmečiu suformuotas griovys. Kad šioje teritorijos dalyje paviršiniai

sluoksniai iki 1,9 m gylio buvo suformuoti XIX-XX a. patvirtina ir anksčiau šiek tiek į PV Basanavičiaus g. 9A 2012 ir 2014 m. vykdyti P. Vutkin ir M.

Griepėdžio tyrimai.

- b. Šurfų Nr. 8-9 ir 15 zonose, pietrytinėje parko dalyje šiaurėje ir vakaruose apribotoje sovietmečiu iškasto griovio, rytuose - Pylimo gatvės, o pietuose – išlikusių pastatų. Šioje vietoje nors 2018 m tyrimais vertingas sluoksnis buvo pasiektas tik šurfe Nr. 8, bet D. Antropikaitės 2012-2013 m tyrimai gėlių kiosko aplinkoje (vertingas kultūrinis sluoksnis nuo 1,3 m gylio) ir turint galvoje, šioje dalyje buvusį užstatymą, žvalgymus galima atlikti iki 1 m gylio.
 - c. Iki 0,9 m gylio galima vykdyti darbus šurfų Nr. 2-3 ir perkastos Nr. 7 aplinkoje, ir šurfų Nr. 6-9 ir perkastų Nr. 2 ir 5-6 aplinkoje. Vakarinėje dalyje ši zona kyla į kalną, šiaurės vakarinėje dalyje - ją apriboja supilta pakyla, šiaurės rytinėje - sovietmečiu naudotas viešasis tualetas, rytuose - Pylimo gatvė šią zoną centrinėje parko dalyje perkerta sovietmečiu suformuotas griovys, taip pat ir apriboja pietinėje dalyje. Tirti šurfai yra tirti 50 m, arba mažesniu atstumu vienas nuo kito
 - d. Buvusioje kapinių teritorijoje dėl teritorijos jautrumo galima vykdyti žemės kasimo darbus tik paviršiniuose iki 0,3 m gylio sluoksniuose.
 - e. Buvusių sovietmečiu statytų betoninių konstrukcijų vietose galima mechanizuotai vykdyti darbus nuimant betono plokštes ir nukasant viršutinį niveliacinį sluoksnį (bendras gylis 0,3 m). kadangi ši parko dalis vietomis nukasta apie 2 m šioje zonoje išlieka didelė tikimybė rasti dar nesuardytų kapų, arba nesunaikinto kultūrinio sluoksnio.
3. Kapinių riba apibrėžta remiantis archeologinių tyrimų medžiaga, istoriniais šaltiniais ir planais.
- a. Šiaurinė kapinių riba sutampa su šioje vietoje stovėjusia mūrine siena, kuri buvo apribojusi visą posesijos ribą nuo Pylimo gatvės iki Sinodo pastato.
 - b. Rytinė kapinių riba nuvesta pagal vakarinę Vinholdų koplyčios sieną, nes visuose planuose ji nurodoma, kaip stovinti už kapinių ribos.
 - c. Pietinė kapinių riba nurodyta kaip sutampanti su pietine reformatų posesijos riba, perkasose Nr. 8 ir 10 bei šurfe Nr. 1 aptikti kapai rodo, jog kapinių plotas buvo gerokai didesnis nei nurodoma istoriniuose šaltiniuose ir planuose.

- d. Vakarinė kapinių riba remiantis tuo, kad Šreterių koplyčia visuose planuose nurodoma, kaip stovinti kapinių teritorijoje. Taip pat perkasoje Nr. 1 aptiktu kapu bei 1992 m. T. Poškos ir V. Vainilaičio archeologinių tyrimų medžiaga, kurioje nurodoma, jog rytinėje sinodo pastato kiemo dalyje buvo aptikti suardyti kapai. Susisteminus turimas žinias riba nuvesta palei vakarinę spėjamos Šreterių koplyčios sieną.
 - e. Buvusioje kapinių teritorijoje galima vykdyti žemės kasimo darbus tik paviršiniuose iki 0,3 m gylio sluoksniuose.
- 4. Kaip spėjama Šreterių koplyčios liekanos aptiktos perkasoje Nr. 1. Aptiktų mūrų vidiniai išmatavimai sutampa su architekto S. Lasavicko 1956 m. atliktais apmatavimais ir 1938 m Vilniaus plane nurodytais dydžiais. Tačiau nesutampa 1956 m. nurodytas atstumas nuo Sinodo apstato. Reikėtų papildomų tyrimų, norint įsitikinti, kad tai tikrai yra minima koplyčia, o ne kitų pastatų liekanos, nes planuose nurodoma, jog tarp koplyčios ir Sinodo pastato stovėjo ir kiti ūkiniai pastatai.
 - 5. Vinholdų koplyčios liekanos aptiktos perkasoje Nr. 4, jos vieta sutampa su 1938 m. plane nurodyta koplyčios vieta.
 - 6. Konsistorijos pastato vieta nustatyta (planas Nr. 2) remiantis 1938 m. planu, 1979 m. A. Lisankos archeologiniais tyrimais ir 2018 m žvalgomųjų tyrimų medžiaga.
 - a. Konsistorijos pastato šiaurinė dalis aptikta perkasoje Nr. 6, taip pat dalis šio pastato buvo aptikta 1979 m., tiesiant kanalizaciją atliktais A. Lisankos žvalgymais.
 - b. Konsistorijos pastato išorinis pietrytinis kampas aptiktas šurfe Nr. 8
 - c. Pastato vakarinė dalis aptikta pradėjus ardyti betonines dangas, buvo atidengta išorinė pietinės sienos dalis, pirmo aukšto grindų fragmentas bei užgriuvusių rūsių patalpos.
 - d. Pastatas sudarytas iš kelių korpusų ir jo forma nuolat kito (nuotrauka Nr. 32, panas Nr. 1), todėl reikėtų papildomų tyrimų, jei projekte būtų numatyta tiksliai pažymėti jo vietą.
 - 7. Spėjamos medinės reformatų bažnyčios pamatai aptikti perkasoje Nr. 9. Šioje vietoje aptiktas iš akmenų mūrytas ir moliu rištas mūras. Perkasoje aptiktas vidinis pastato

kampas ir dvi sienos. V. Drėma knygoje „Dingęs Vilnius“⁴ mini, jog senoji reformatų bažnyčia buvo pastatyta „prūsiško mūro“ technika, kas yra fachverkinė konstrukcija ir tyrimų metu aptikti molio sluoksniai galėtų būti susiję su šios konstrukcijos statybomis. Norint įsitikinti, kad šioje vietoje tikrai aptikta XVII a. pradžioje statyta bažnyčia reikėtų atlikti platesnius archeologinius tyrimus.

8. Buvusio ankstesnio užstatymo liekanos aptiktos šiaurės rytiniame kampe šurfuose Nr. 6 ir 7, iš istorinių šaltinių žinoma, kad šioje vietoje stovėjo reformatų nuomojami pastatai. Taip pat ankstesnių pastatų fragmentai aptikti šurfuose Nr. 9 ir 15.
9. Konsistorijos pastato, tvoros, Vinholdų koplyčių liekanų vietas reikėtų patikslinti kultūros vertybių registro planuose, taip pat į kultūros vertybių registrą įrašyti spėjamos bažnyčios vietą.
10. Reikėtų perduoti Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybai įvertinti perkasoje Nr. 6 aptiktą kelio grindinį, perkasoje Nr. 2 aptiktą takelio fragmentą bei šurfuose Nr. 6 ir 7 aptiktas šiaurės rytinėje dalyje stovėjusių pastatų liekanas.
11. Norint tiksliau įvertinti spėjamų bažnyčios ir Šreterių koplyčios vietas reikėtų vykdyti papildomus archeologinius tyrimus
12. Ateityje archeologinių žvalgymų metu aptikus vertingą kultūrinį sluoksnį, arba tiesiant komunikacijas giliau, nei šioje pažymoje nurodyti gyiliai, žemės judinimo vietose reikia vykdyti detaliuosius archeologinius tyrimus
13. Senų komunikacijų vietose, galima vykdyti žemės judinimo darbus ir didesniame gylyje, nei nurodyti plane, atliekant archeologinius žvalgymus

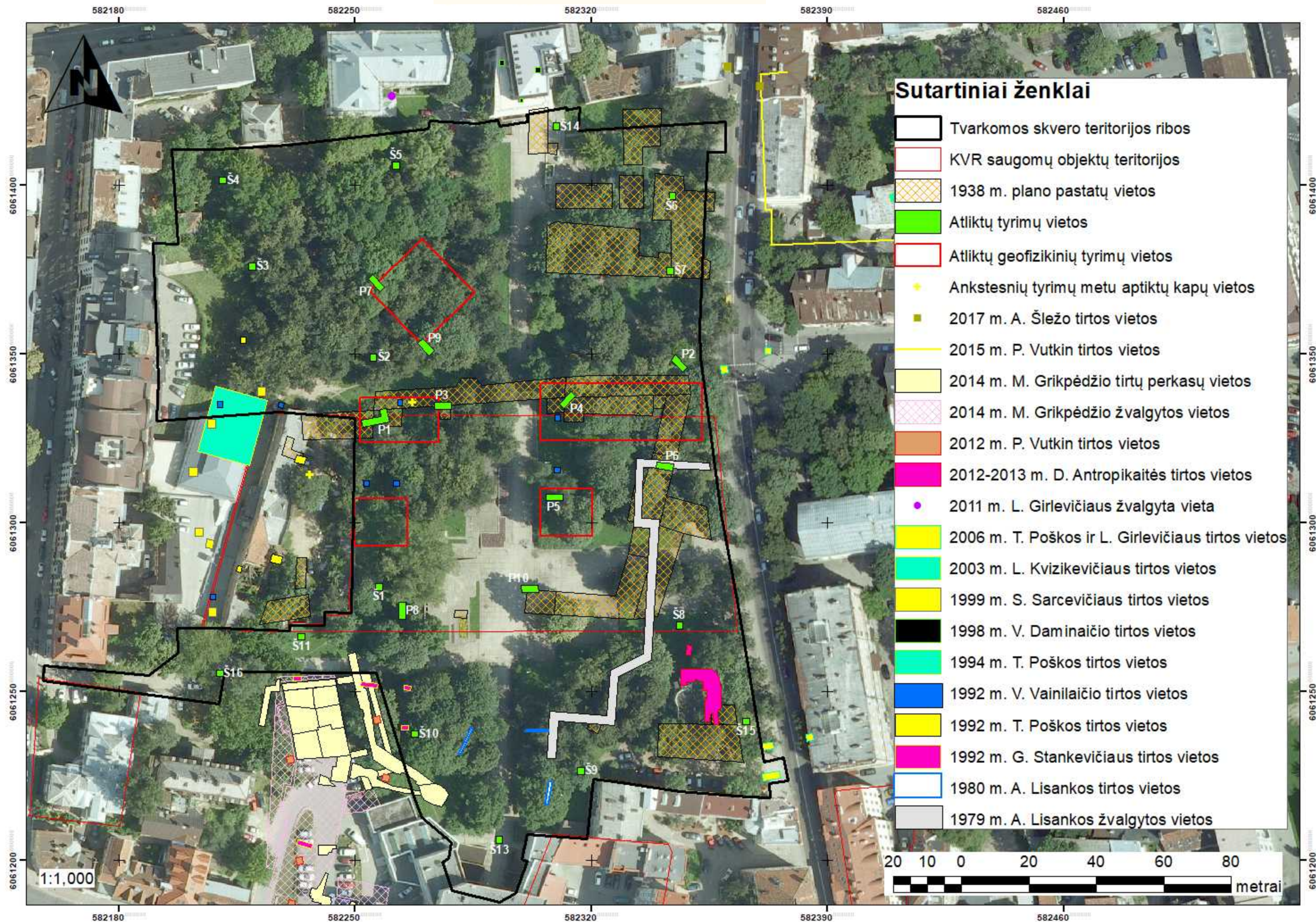
Archeologas Emilijus Songaila

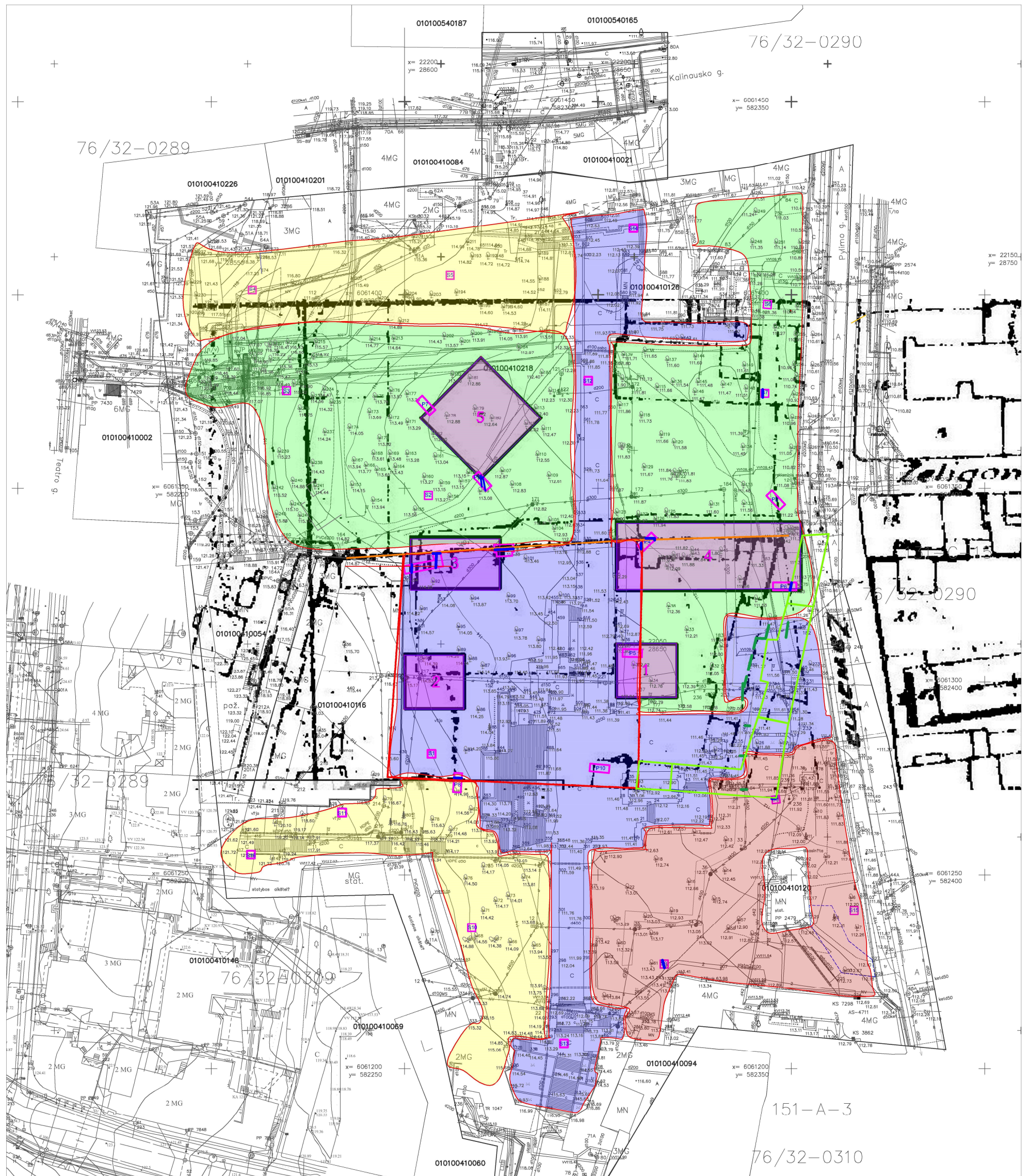
Pridedama:

1. Atliktų ir ankstesnių archeologinių tyrimų situacinis planas (1 lapas)
2. Archeologinių tyrimų situacinis planas (1 lapas)
3. Archeologinių tyrimų fotofiksacija (8 lapai)

⁴ Drėma, V. Dingęs Vilnius/Lost Vilnius. – Vilnius. p. 235

Priedas Nr. 2

- Diagram illustrating the zones for archaeological investigations:

 - Yellow oval:** Zonos, kuriose galima atlikti archeologinius žvalgymus iki 2 m gylis nuo dabartinio žemės paviršiaus
 - Red oval:** Zonos, kuriose galima atlikti archeologinius žvalgymus iki 1 m gylis nuo dabartinio žemės paviršiaus
 - Green oval:** Zonos, kuriose galima atlikti archeologinius žvalgymus iki 0,9 m gylis nuo dabartinio žemės paviršiaus
 - Blue oval:** Zonos, kuriose galima atlikti archeologinius žvalgymus iki 0,3 m gylis nuo dabartinio žemės paviršiaus

Legend:

 - 2018 m. ištirti šurmai 64 kv. m
 - 2018 m. ištirtos perkastos 120 kv. m
 - 2018 m. geofiziniais tyrimais tirtas plotas 2063,3 kv. m
 - Mūrinės posesijos tvoros vieta
 - Konsistorijos pastato spėjama vieta
 - Senųjų reformatų kapinių riba
 - 2018 m. tyrimų metu aptikti mūrų fragmentai
 - 1979 m. tyrimų metu aptikti konsistorijos mūrų fragmentai

REFORMATŲ SODAS PYLIMO GATVĖJE, VILNIUS.
2018 M. ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ SITUACINIS PLANAS

M 1:1000

Priedas Nr. 3

1. Šurfe Nr. 1 matomas įžemis ir kapų duobės. Vaizdas iš R.

2. Šurfe Nr. 2 pasiektas įžemis. Vaizdas iš P.

3. Šurfe Nr. 3 pasiektas įžemis. Vaizdas iš V.

4. Šurfe Nr. 4 pasiektas įžemis. Vaizdas iš R.

5. Šurfe Nr. 5 pasiektas įžemis. Vaizdas iš Š.

6. Šurfe Nr. 6 pasiektas įžemis. Vaizdas iš P.

7. Šurfe Nr. 7 pasiektas įžemis. Vaizdas iš Š.

8. Šurfe Nr. 8 aptiktas konsistorijos pastato kampas. Vaizdas iš P.

9. Šurfe Nr. 9 aptiktas rūsio skliautas. Vaizdas iš Š.

10. Šurfo Nr. 10 dugne aptiktas akmenų grindinys. Vaizdas iš V.

11. Šurfe Nr. 11 pasiektas įžemis. Vaizdas iš P.

12. Šurfe Nr. 12 pasiektas įžemis. Vaizdas iš R.

13. Šurfe Nr. 13 aptiktos struktūros. Vaizdas iš P.

14. Šurfe Nr. 14 aptiktos struktūros. Vaizdas iš P.

15. Šurfe Nr. 15 aptiktos struktūros. Vaizdas iš R.

16. Šurfas Nr. 16 įsigilinus iki 2,3 m gylio. Vaizdas iš R.

17. Perkasoje Nr. 1 aptiktos Šreterių koplyčios liekanos.
Vaizdas iš V.

18. Perkastos Nr. 1 vakarinėje dalyje už koplyčios aptikta
kapo duobė. Vaizdas iš Š.

19. Perkasoje Nr. 2 aptiktas stambaus žvyro takas.
Vaizdas iš PV.

20. Perkastos Nr. 2 vakarinėje dalyje pasiektas įžemis.
Vaizdas iš PR.

21. Perkasoje Nr. 3 aptiktas kapinių šiaurinės sienos fragmentas. Matoma arkinio pamato dalis. Vaizdas iš Š.

22. Perkasoje Nr. 3 praplėtime iš P pusės aptikto kapo dalis. Vaizdas iš R.

23. Perkasoje Nr. 4 aptiktos Vinholdų koplyčios liekanos. Vaizdas iš R.

24. Perkastos Nr. 5 vakarinėje dalyje aptiktas įžemis. Vaizdas iš P.

25. Perkasoje Nr. 6 aptiktas akmenų grindinys ir konsistorijos pastato siena. Vaizdas iš P.

26. Perkasa Nr. 7 pasiekus žemį. Vaizdas iš PR.

27. Perkastos Nr. 8 šiaurinėje dalyje aptiktas kapo duobės kontūras. Vaizdas iš V.

28. Perkastos Nr. 8 pietinėje dalyje fiksuoti kultūriniai sluoksniai

29. Perkasoje Nr. 9 aptiktas spėjama medinės bažnyčios pamatas. Vaizdas iš PR.

30. Perkasoje Nr. 10 aptikti kapai. Vaizdas iš Š.

31. Žvalgymų metu aptiktas konsistorijos pastato vakarinis korpusas

32. 1803 m plano iškarpa. Iš: *Vilniaus miesto planai*. Vilnius, 2016. p.172